

Evidensbaserat biblioteksarbete som en metod att stimulera kompetensutveckling

Lotta Haglund & David Herron

Paper presenterat vid konferensen

Mötesplats inför framtiden

ARBETSLIV • UTBILDNING • FORSKNING

15–16 oktober 2008 i Borås

BORÅS STAD

Stadsbiblioteket

HÖGSKOLAN I BORÅS
Institutionen Bibliotekshögskolan

Inledning

De flesta bibliotekarier med kännedom om konceptet *evidensbaserat biblioteksarbete* (EBLIP) är positiva till arbetssättet, och inser de fördelar det kan ha för professionen. När man däremot försöker implementera ett evidensbaserat arbetssätt på sitt eget bibliotek känner man sig lätt överväldigad, och upplever att arbetsprocessen skulle ta alldeles för mycket tid i anspråk. Målsättningen med denna presentation är att visa att man inte behöver lägga sina ordinarie arbetsuppgifter åt sidan för att kunna använda sig av evidensbaserade metoder.

Minst tre försök har gjorts att definiera begreppet EBL/EBP/EBLIP (Booth & Brice 2004), med lite olika fokus. Sammanfattningsvis skulle man kunna beskriva EBLIP som ett sätt för bibliotekarier att överbrygga gapet mellan forskning och praktik, genom att grunda biblioteksverksamheten på publicerade forskningsresultat, i kombination med bibliotekspersonalens erfarenheter och kunskap om de lokala användarna.

Våra första erfarenheter av att använda ett evidensbaserat arbetssätt inleddes för snart fyra år sedan, då vi startade en tidskriftsklubb på biblioteket. Det kan se ut som om KIB gjorde ett aktivt val att arbeta evidensbaserat, men utvecklingen kan snarast beskrivas som intuitiv och slumpartad, och vi kan inte beskriva oss som ett bibliotek som arbetar helt evidensbaserat, utan snarare att vi utvecklas i den riktningen.

Karolinska Institutets Universitetsbibliotek (KIB) är det största medicinska biblioteket i Sverige med ansvar för den medicinska informationsförsörjningen till moderorganisationen Karolinska Institutet. Institutet (och biblioteket) grundades 1810, och är ett medicinskt universitet som utbildar personal inom alla vårdyrken, från läkare till dietister, men som också har stor tyngdvikt på medicinsk forskning. Institutet har ca 3500 anställda, av vilka cirka 2000 arbetar med forskning (ofta kombinerat med undervisning), och ungefär 7000 studenter. På biblioteket arbetar drygt hundra personer, av vilka ungefär hälften är bibliotekarier, med alla arbetsuppgifter som förekommer på ett modernt medicinskt bibliotek, från hantering av e-böcker till 3D-animationer.

Den här presentationen kommer att beskriva två generella sätt att använda evidensbaserat biblioteksarbete för att stimulera kompetensutvecklingen på KIB, nämligen

1. utveckling av färdigheter när det gäller att kritiskt granska och analysera vetenskapliga texter
2. utveckling av kunskaper kring produktion och publicering av "evidens"

Vi kommer här att beskriva hur vi arbetar med vår tidskriftsklubb (tidigare publicerat i tidskriften InfoTrend (Haglund & Herron, 2005)), vi kommer också att beskriva vårt arbete med att öka kommunikationen med våra användare, genom att samla information om deras behov och ideer (delar av detta är tidigare publicerat i Journal of Academic Librarianship; (Haglund & Olsson, 2008)), och slutligen kommer vi att beskriva våra försök att stödja och uppmuntra den vetenskapliga skrivprocessen på biblioteket (en produkt av detta har publicerats i InfoTrend (Schmidt, 2007)).

Vägar att implementera EBLIP

Tidskriftsklubben – för att granska och analysera “evidens”

En tidskriftsklubb kan användas för att utveckla sina färdigheter när det gäller att kritiskt granska och analysera en text, medan man samtidigt får kunskap om de viktigaste tidskrifterna och författarna inom ämnesområdet. Det finns ett stort antal exempel på hur en tidskriftsklubb kan organiseras (se t ex Pearce-Smith (2006) and Kraemer (2007)), men vi kommer att fokusera på det upplägg vi använder i vår tidskriftsklubb.

Först och främst söker vi i litteraturen efter lämpliga artiklar, de ska redovisa vetenskapliga resultat och inte vara bara föra fram en åsikt. Vi försöker också täcka de sex domänerna inom EBLIP (beskrivna av Crumley and Koufogiannakis (2002)), samt ta hänsyn till vilka diskussionsämnen och frågeställningar som är aktuella på biblioteket just nu. Haglund och Herron har gjort urvalet av artiklar och sedan informerat personalen om artikel, tid och plats för tidskriftsklubbens möte. Personalen har getts möjlighet att läsa och analysera artikeln under arbetstid (ca 2 timmar), och tidskriftsklubben har träffats ungefär var sjätte vecka. Mellan 6 och 14 personer har deltagit vid de timslånga mötena, och genom att variera ämnesområdena har vi lyckats locka en ganska stor del av personalen att delta vid åtminstone ett tillfälle. Bakgrundsanalysen (se nedan) utförs oftast av Haglund och Herron.

Tidskriftsklubbens möten är intensiva och processdrivna, och alla kan delta i diskussionen när vi följer våra checklistor för att utvärdera artikeln:

- *Tidskriftens kvalitet?* (Har den “peer review”? I vilka databaser indexerats den? Har den någon “impact factor och hur rankas den inom ämnesområdet, enligt Journal Citation Reports?)
- *Publikationstyp* (primär-, sekundär-, eller tertiärpublikation?)
- *Författaren/na* (Vilken bakgrund har författaren/na, och var arbetar han/hon? Har författaren/na publicerat sig tidigare, och i så fall inom vilket/a ämnesområde/n?)
- *Forskningens genomslag* (Har artikeln citerats i något citeringsindex eller i Google Scholar? Har artikeln utvärderats i Faculty of 1000?)
- *Vilken EBLIP-domän tillhör artikeln* (Inom vilken av de sex EBLIP-domänerna hör artikeln hemma, och vilken typ av upplägg har studien? Båda enligt Crumley and Koufogiannakis (2002))
- *Trovärdigheten hos innehållet* (Hur klarar artikelns innehåll en kritisk granskning, då man tittar på syfte, design, miljö, undersökt grupp, metod/er, huvudresultat och slutsats?)

- *Validitet, pålitlighet och användbarhet hos studien* (Hur klarar studien en utvärdering enligt CRiSTAL-checklistorna?: <http://www.shef.ac.uk/scharr/eblib/use.htm> and <http://www.shef.ac.uk/scharr/eblib/needs.htm> ; accessed on 27th March 2007)
- *Vår slutsats* (Tror vi, trots allt, fortfarande på studiens resultat?! Se Booth (2007))

Generellt sett verkar vi ha hittat en metod som fungerar i vår organisation. Tidskriftsklubbens möten är intensive men korta, och personalen ser fram emot den intellektuella utmaningen som tidskriftsklubben erbjuder, inte minst som motvikt till mer rutinartade arbetsuppgifter. I tidskriftsklubben ställer vi inte specifika frågor, eller förväntar oss att man ska ändra praxis, men själva aktiviteten erbjuder en intellektuell utgångspunkt för att utveckla det dagliga arbetet.

Efter första året med tidskriftsklubben frågade vi deltagarna om deras deltagande hade påverkat det dagliga arbetet. Många svarade att det hade det, men inte på något konkret sätt, och att litteraturen inom vårt område används mer frekvent. Tidskriftsklubben har däremot influerat två aspekter av den undervisning biblioteket bedriver för doktorander, nämligen genom att artiklar inom biblioteks- och informationsvetenskap används i undervisningen, och att tidskriftsklubbens upplägg används när man undervisar om utvärdering av publikationer inom medicinområdet (i princip följer man listan ovan, utom när det gäller trovärdigheten hos innehållet).

Även Haglund och Herron har gradvis ändrat sitt perspektiv på "evidens" från att vara något som kan rangordnas hierarkiskt (som i evidensbaserad medicin) till att snarare framstå som ett spektrum av evidens där meta-analys och systematiska översikter finns som en ytterlighet och väl genomförd kvalitativ forskning som den andra ytterligheten (se även Given (2006)).

En metod för kontinuerlig feedback och utveckling av biblioteksverksamheten – att producera evidens genom Palpus-programmet

Det faktum att biblioteksanvändare i minskande grad besöker det fysiska biblioteket, och i stället använder de virtuella tjänsterna, innebär färre möjligheter för bibliotekarier och användare att kommunicera kring biblioteket och dess service. Som en motvikt till denna utveckling startades Palpus-programmet på KIB.

Målet med programmet var

- att undersöka vad användarna behöver för typ av stöd och service från biblioteket, liksom förändringar i dessa behov
- att generera idéer om hur man kan utveckla biblioteksverksamheten
- att hos användarna öka kunskapen om och användningen av bibliotekets alla kompetenser

Programmet startade våren 2007 och delades upp i två faser. Under fas 1 identifierades kontakt- och kommunikationsmetoder för tre (av fyra) definierade användargrupper, nämligen studenter, doktorander och lärare. I fas 2 applicerades en (eller två) av metoderna på respektive grupp, för att samla information om gruppens behov och om deras biblioteksanvändning. Den fjärde gruppen, forskarna, hade undersökts tidigare (se nedan).

Studenterna kontaktades med hjälp av två metoder, dels **intervjuades** ordförandena för de tre studentkårerna på institutet, och dels distribuerades en **enkät** till 6461 studenter (via e-post). Enkäten besvarades av 1512 studenter (23 %) och gav oss mycket information om hur studenterna uppfattar bibliotekets service, och om deras behov och prioriteringar. Studenternas åsikter kretsade kring praktiska saker som öppettider, tysta läsesalar, brist på grupprum, och problem med fotokopiering, men också kring hur de blir behandlade av bibliotekets personal. Exempelvis ansåg några studenter att vissa i personalen var ointresserade av att hjälpa till, att de inte hade tid för den individuella studenten, och att de inte var tillräckligt kunniga.

Varje år deltar ungefär 200 doktorander i en kurs, arrangerad av biblioteket, om vetenskaplig publicering och kommunikation kallad "Writing Science and Information Literacy". Dessa doktorander var en naturlig målgrupp för våra frågor om deras behov och önskemål kring biblioteksservice. Totalt 54 doktorander **tillfrågades** i slutet av kursen om vilket stöd de behövde för generellt stöd i sin utbildning, och vilket specifikt stöd de behövde från biblioteket. Resultatet bekräftade många av de uppfattningar vi redan hade om doktorandernas behov, som t ex att de uttryckte behov av hjälp med sitt akademiska skrivande, från korrekturläsning till hjälp med referenshantering, eller att förstå och applicera olika tidskrifters författarinstruktioner. Doktoranderna uttryckte också behov av uppdateringar om databaser och andra relevanta informationskällor, i kombination med information från biblioteket om vilken typ av stöd man som doktorand kan förvänta sig från biblioteket.

Våra kontakter med KIs lärare gav oss både information om deras egna behov men också om hur de uppfattade bibliotekets stöd till studenterna. För att samla information om dessa två grupper utförde fyra bibliotekarier **strukturerade intervjuer** med elva lärare. Resultaten kompletterade informationen från de övriga tre grupperna, men man kunde också identifiera specifika behov för just lärargruppen, som t ex särskilda kurser i informationskompetens för lärare, eftersom vissa upplevde att studenterna visste mer om informationssökning än lärarna. Man efterfrågade också skräddarsydda workshops för lärare om t ex copyrightfrågor, liksom utökade supportfunktioner i biblioteket så de kunde få hjälp när de behövde det.

För att undersöka informationsvanorna hos biomedicinska forskare på Karolinska Institutet (tillsammans med Stockholms universitetsbibliotek och biblioteket vid Kungliga tekniska högskolan) genomfördes 2005 ett projekt då man "skuggade" några forskare under deras arbetsdag för att bli undersöka hur de betedde sig när de sökte vetenskaplig information.

Metoden som användes var **deltagande observation**, som den används inom etnologi, och två frågeställningar stod i fokus under observationerna: 1) hur söker yngre forskare information, och 2) vilken typ av it-service eller support har de behov av? Deltagande observation är en explorativ metod (där man inte testat en i förväg fastställd hypotes) där den som observerar är del av den studerade miljön. Man samtalar, umgås och upplever samma saker som den som observeras, samtidigt som man kontinuerligt gör anteckningar. De viktigaste resultaten från projektet bekräftade det vi redan misstänkt: de har väldigt lite kännedom om bibliotekets kompetensområde, de är vana att nå allt de behöver från den egna datorn, och om de inte hittar det de söker så ersätter de det med något annat. De använder Google till allt (Haglund & Olsson, 2008). Den här delen av Palpus-programmet har redan haft två konkreta effekter på biblioteksarbetet: bibliotekets webbsida har omarbetats till att bli mer användarvänlig, och en rad aktiviteter som syftar till att få ut bibliotekarierna i forskarvärlden, i stället för att få in forskarna i biblioteket, har startats.

Resultatet från ovanstående undersökning infogades i slutrapporten från Palpus-programmet, för att forma en så heltäckande bild som möjligt av bibliotekets användargrupper. En anledning till detta är att användarna ofta har mer än en roll, en doktorand arbetar till exempel som forskare, men undervisar ofta också.

Hur applicerar vi resultaten från Palpus-programmet i vår verksamhet?

Palpus-programmet ska ses som en extraordinär ansträngning att skaffa evidens om våra användares behov. Vi har nu samlat en stor mängd information som bearbetats till att forma fyra listor med idéer/åtgärder, och arbetet kommer att drivas vidare enligt följande. Små (3-5 personer) "kundmötesgrupper" har startats och dessa kommer att ansvara för:

- att gå vidare med de fyra listorna ovan, utveckla och prioritera bland idéer/åtgärder
- att använda processer och metoder från evidensbaserat biblioteksarbete (om tillämpligt) för att hantera viktiga frågor
- att föreslå väldefinierade aktiviteter/projekt för bibliotekets ledning
- att föreslå utvärderingsmetoder för dessa aktiviteter/projekt
- att fortsätta kommunikationen med användargrupperna, med hjälp av samma metod som tidigare, eller annan som anses lämplig

Palpus-programmet har ökat bibliotekspersonalens kundfokus och har gett biblioteket nya kontaktpersoner, särskilt i lärar- och forskargrupperna. Det har också tydligt visat att vi måste anstränga oss ytterligare för att förstå och hänga med i de snabbt föränderliga kommunikations- och informationssökningsvanorna – särskilt hos studenterna – för att vi ska kunna möta deras framtida behov och förväntningar. För att skaffa oss insikter om dessa behov och förväntningar startades ett nytt projekt i februari 2008. Detta projekt har som mål att undersöka lärstilar och informations- och kommunikationsvanor hos 13- till 15-åringar. Projektet har inletts med en litteraturstudie som, beroende på utfallet av denna, kommer att kompletteras med en kvalitativ undersökning med tonåringar i Stockholmsområdet som respondenter. Förhoppningen är att projektet ska göra det enklare för oss att förutse de krav som kommer att ställas på biblioteket i framtiden.

Kollaborativt skrivande för att publicera evidens

På KIB, liksom på andra bibliotek, finns ett behov att reflektera över verksamheten, och att uttrycka detta i skrift. Det är därför viktigt att försöka hitta metoder att hjälpa personer intresserade av att publicera sig skriftligt över tröskeln till ett mer vetenskapligt skrivande.

Eftersom det största hindret att publicera sig är tidsbrist kallades projektet inledningsvis optimistiskt för "speed writing", vilket skulle spegla förhoppningen att skrivprocessen skulle gå snabbt. Projektets titel utvecklades under arbetets gång till att bli kollaborativt skrivande, men kommer kanske slutligen att kallas "skrivstöd", eftersom det får anses som det realistiska resultatet av arbetet. Andra har också arbetat med skrivstöd i biblioteksmiljö, se Tysick and Babb (2006).

Projektet innebar att ge skrivstöd åt en bibliotekarie som ville publicera en artikel om hur constructive alignment har använts i utvecklingen av en kurs för Nationella Forskarskolan i Vård och Omsorg (Schmidt, 2007).

Inledningsvis intervjuade Herron den potentielle författaren för att få insikt i projektet som helhet, och för att förstå vilken typ av skrivstöd som skulle komma att behövas. Det stod klart att skrivprocessen behövde generellt stöd med

- ordbehandling
- informationssökning
- referenshantering
- skapa tabeller och/eller figurer
- språkstöd
- sammanfattning på engelska
- hjälp med publikationsprocessen

Ytterligare två områden identifierades som i behov av mer ämneskompetens (om pedagogisk utveckling)

- mappning av examinationer mot SOLO-taxonomin
- feedback på textens innehåll

I projektet stod medlemmarna i undervisningsavdelningen för skrivstödet, tillsammans med Haglund och Herron, och arbetsuppgifterna ovan fördelades mellan deltagarna.

Ett exempel på hur arbetet bedrevs är informationssökning och referenshantering. Stödet bestod av fyra personer som konstruerade söksträngar bestående av nyckelord och synonymer för constructive alignment, SOLO, learning outcomes and library, och sökte i sammanlagt tolv databaser (ERIC, LISTA, PubMed, SSCI; CINAHL, Nordiskt BDI Index, PsycInfo, EMBASE, SCOPUS, Google Scholar, Wikipedia and National encyclopedia) med hjälp av dessa söksträngar. Ett EndNote-bibliotek skapades, med mycket relevanta och relevanta artiklar (ungefär 30 totalt). Bibliotekarien/författaren kunde därefter ganska snabbt, genom att läsa abstrakten, bedöma användbarheten hos

referenserna och infoga dem i texten. Ett annat exempel på det stöd som erbjöds var publiceringsstöd, vilket innebar att Haglund i förväg undersökte för- och nackdelar med tre olika bibliotekstidskrifter (två svenska och en engelsk), liksom vilka krav som ställdes för publicering, som underlag för beslut om vilken tidskrift manuskriptet skulle skickas till i första hand. Beslutet togs att skicka manuskriptet till InfoTrend, och då publiceringen hade förberetts i förväg kunde Haglund snabbt ta manuskriptet genom publiceringsprocessen.

På detta sätt kunde bibliotekarien/författaren fokusera på det krävande arbetet att skriva en mer vetenskaplig text, med kunskap om att skrivstöd fanns att få "bakom kulisserna" från kollegor.

Projektet med kollaborativt skrivande har haft ett antal effekter. Först och främst innebar projektet att kunskap om constructive alignment spreds bland bibliotekets undervisande personal. Det innebar också en insikt i hur man kan stödja vetenskapligt skrivande genom att sprida skrivprocessens element på flera personer, vilket också påverkar våra idéer om hur biblioteket kan stödja skrivande och publicering inom moderorganisationen. Dessutom har flera bibliotekarier uttryckt intresse för att publicera sig med vetskap om att det finns hjälp och stöd att få.

Slutsats

Resultatet av dessa två försök att använda ett evidensbaserat arbetssätt är lovande. Kunskapen om B&I-forskning, om forskningsmetodik, och om ett mer akademiskt arbetssätt har ökat markant hos bibliotekspersonalen. Vi ser också indikationer på att detta har effekt på olika biblioteksaktiviteter, till exempel på diskussioner inom bibliotekets avdelningar, och på användarundervisningen. Bibliotekspersonalen visar också ett större intresse av att läsa B&I-tidskrifter, och att själva publicera sig. Arbetssättet har visat att intern kompetensutveckling, förutom att öka personalens kunskaper, troligen är mer kostnadseffektiv, och enklare att anpassa till lokala behov.

För att kunna utveckla biblioteksservicen till att passa framtidens universitet kan en strategi vara att öka kunskapen hos bibliotekspersonalen om forskningsmetodik, och om den vetenskapliga processen. Användandet av de evidensbaserade arbetssätt som beskrivs ovan bidrar till att öppna ett fönster mot forskningsvärlden.

Vi kan förstås inte förneka att de olika angreppssätten som beskrivits ovan har tagit tid att implementera, men inte på långa vägar så mycket som man föreställer sig när man står inför att börja arbeta evidensbaserat på biblioteket.

Avslutningsvis kan vi konstatera att vi har kommit en bit på vägen mot evidensbaserat biblioteksarbete, och att vi är beslutna att fortsätta i våra ansträngningar att öka kunskapen om hur EBLIP kan integreras i den dagliga verksamheten på KIB.

Referenser

- Booth, A, Brice, A. Why evidence-based information practice? I: Booth, A, Brice, A, editors. Evidence-based practice for information professionals: a handbook. London : Facet, 2004. p. 1-12.
- Haglund, L, Herron, D. Tidskriftsklubben - en metod som kan utveckla bibliotekariens förmåga till kritisk analytisk granskning. Infotrend. 2005;60(3): 71-79.
- Haglund, L, Olsson, P. The impact on university libraries of changes in information behaviour among academic researchers: a multiple case study. J Acad Libr. 2008;34(1):52-59.
- Schmidt, H. Constructive Alignment - en tankemodell använd för undervisning i informationskompetens för Nationella forskarskolan i Vård och Omsorg. Infotrend. 2007;62(2):47-57.
- Pearce-Smith, N. A journal club is an effective tool for assisting librarians in the practice of evidence-based librarianship: a case study. Health Info Libr J. 2006;23(1);32-40.
- Kraemer, EW. Keeping Up With the Journals: A Library Journal Club at Oakland University. J Acad Libr. 2007;33(1):136-137.
- Crumley, E, Koufogiannakis, D. Developing evidence-based librarianship: practical steps for implementation. Health Info Libr J. 2002;19(2):61-70.
- Booth, A. Who will appraise the appraisers? -The paper, the instrument and the user. Health Info Libr J. 2007;24(1):72-76.
- Given, L. Qualitative research in evidence-based practice: a valuable partnership. Libr Hi Tech. 2006;24(3):376-386.
- Tysick, C, Babb, N. Writing support for junior faculty librarians: a case study. J Acad Libr. 2006;32(1):94-100.